

The Hybrid Scholarly Edition and the Visualization of Textual Variants

24 February 2021 Michal Kosák
kosak@ucl.cas.cz

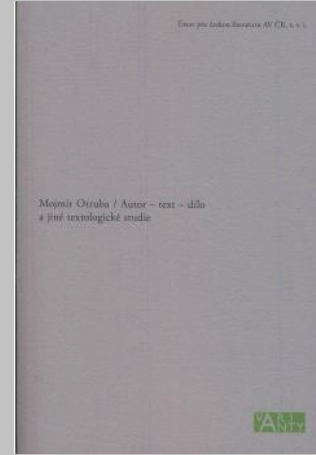
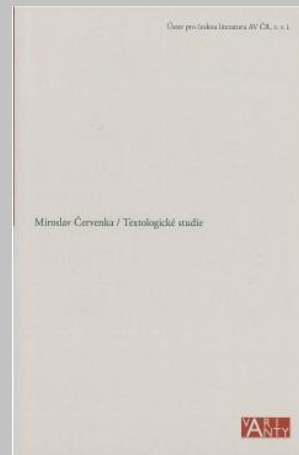
Ústav pro českou literaturu AV ČR
Institute of Czech Literature of the CAS

Historical overview

Prague School

Felix Vodička
Rudolf Skřeček
Miroslav Červenka
Břetislav Štorek
Mojmír Otruba
Zina Trochová
Jarmila Víšková
Stanislava Mazáčová
Milada Chlíbačová

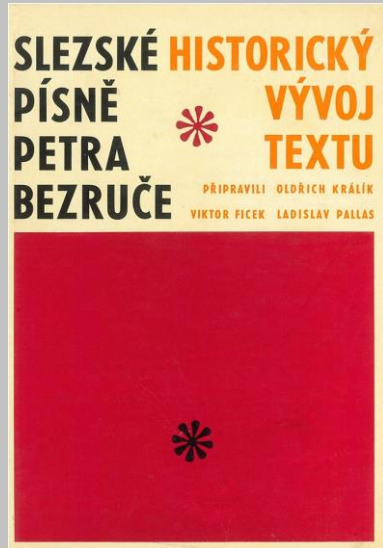
Cf. Miroslav Červenka: „Textologie und Semiotik“, in
G. Martens/H. Zeller (ed.): *Texte und Variante*
(Beck: München 1971), pp. 143–163;
Contemporary German Editorial Theory (The
University of Michigan Press, Ann Arbor 1995),
pp. 59–78

Compeating Approaches

Oldřich Králík (1907-1975)

- manuscript orientated genetic approach

Petr Bezruč: *Silesian Songs: Genetic Overview of Text* (1967)

Czech Poetry Database

- Czech Poetry Database – unique full-text database of Czech poetry of the 19th century
- 1,700 books of poetry

www.ceska-poezie.cz

The screenshot shows the web interface of the Czech Poetry Database. At the top, there is a header with the logo of the 'Česká elektronická knihovna' (Czech Electronic Library) and the text 'Plnotextová databáze české poezie 19. a počátku 20. století'. Navigation links include 'Nápověda', 'Ediční poznámka', 'uživatel: cek | přihlásit se', and a set of tabs: 'Administrace aplikace', 'Správa filtrů', 'Správa uživatelských poznámek', and 'Historie'. The main content area is divided into two columns. The left column, titled 'Seznam sbírek', shows a list of 1700 collections, with a filter section and a 'Vybrat všechny' button. The right column, titled 'Vybrané sbírky', displays a list of selected collections, including works by Dyk, Fischer, Havlíček, and Sládek. On the far right, there are several search and utility panels: 'Zobrazení' (Display), 'Statistika' (Statistics), 'Strukturované hledání' (Structured search), 'Fulltextové hledání' (Full-text search), 'Kontexty' (Contexts), 'Uložení výběru' (Save selection), and 'Práce s výběrem' (Work with selection).

Critical Hybrid Edition (KHE)

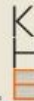
- A book series designed for the preparation of significant literary works with rich textual history
- The series represents a comprehensive and innovative approach to publishing that combines a reader's edition with a scholarly digital edition
- Involves a complex process for preparing existing manuscript sources for subsequent literary research
- The complete works of František Gellner (2014) comprises poetry, fiction, journalist articles, correspondence, art work
- A 2015 edition of Petr Bezruč's *Silesian Songs* (M. Kosák, J. Flaišman, K. Merthová eds.)
- Forthcoming: Karel Hlaváček: *Collected Works*

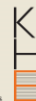
KAREL
HYNEK
MÁCHA
MÁI

PETR
BEZRUČ
SLEZSKÉ
PÍSNĚ

FRANTIŠEK
GELLNER
DÍLO

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i. / Akropolis

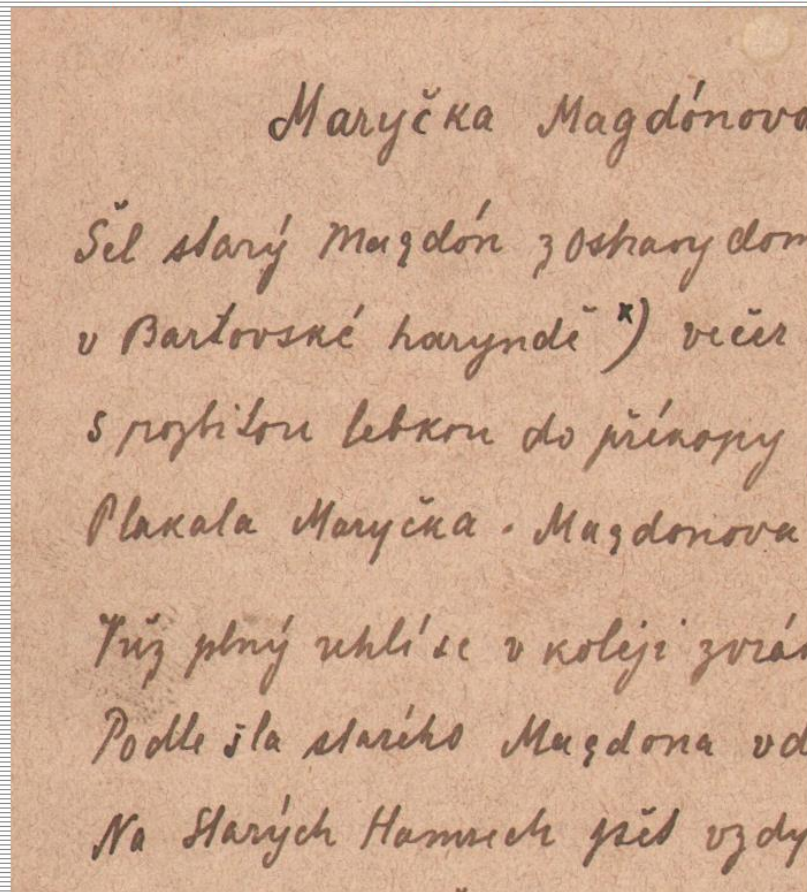

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i. / Akropolis

Silesian songs

PETR BEZRUČ SLEZSKÉ PÍSNĚ

< k textu | listy: 1 | 2

Maryčka Magdonova.

Šel starý Magdón z Ostravy domů,
v Bartovské harýndě^x) večer se stavil,
s rozbitou lebkou do přínopy pad.
Plakala Maryčka Magdonova.

Vůz plný uhlí se v koleji zvrátil.
Podle šla starého Magdona vdova<.>.)
Na Starých Hamrech pět vzdychalo sirot,
nejstarší Maryčka Magdonova.

Kdo se jich ujme a kdo jim dá jísti?
Budeš jim otcem a budeš jim matkou?
Mysliš, kdo doly má, má srdce taky,
tak jak ty Maryčko Magdonova?

Do Venger les táhne markýze Géra.
Otcové^x) když v jeho robili dolech,
smí si vzít sirotek do klínu dřva,
co pr<[nečt.]>-(av)š, Maryčko Magdonova?

PETR BEZRUČ SLEZSKÉ PÍSNĚ

1-1	Dulavy Jury to pole jsou		Dulavy Jury to pole jsou –	2-1
1-2	(nejchudší gruntovník po vsi) –		(bohatý goral to po vsi)	2-2
1-3	dva jochy kobzolí za Lysou,		dva mórgy kobzolí pod Lysou,	2-3
1-4	po jejich boku dva ovsy.		po jejich boku dva ovsy.	2-4
1-5	Vyrazí z kobzolí modrý květ,		Vyrazí z kobzolí modrý květ,	2-5
1-6	klas zdvih se od země vzhůry –		slunce klas políbí s hůry:	2-6
1-7	tichý zří jedenkrát úsměv svět		tichý zří jedenkrát úsměv svět	2-7
1-8	na tvaři Dulavy Jury.		retem jít Dulavy Jury.	2-8
<hr/>				
2-1	Ušáků jako když nasype		Do hrubé pěsti si vezme rýč,	3-1
2-2	hop a hop – halali hurí –		jak slunce nad borem vyjde –	3-2
2-3	Pod mohylou zuby zaskřípe		z večera unaven jak jde pryč,	3-3
2-4	ubitý Dulaví Jury –		jiný tam robotník přijde.	3-4
3-1	Kolem hrbít mury		Kdo to je na poli při práci,	3-5
4-1	mohyla Duř. Jury –		z Beskyd kdy noc táhne šerá?	3-6
5-1	Shasla		Jasní to smrci a ušáci	3-7
6-1	Kup si ho, kup si ho zakrejcar		jasného markýze Géra.	3-8
<hr/>				
			Chudobné klasy ti přes pole	3-1
			požerou ušáci všude –	3-2
			jelen ti vyhrabe kobzole	3-3
			kopyty z kamenné půdy.	3-4
			Juro tak jako by spřežení	3-5
			srdce tvé šlapalo čtvero:	3-6
			Zákony? Jsou? Goral chudobný?	3-7
			Zákony? Jsou! Markýz Géro.	3-8

PETR BEZRUČ SLEZSKÉ PÍSNĚ

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525

KE

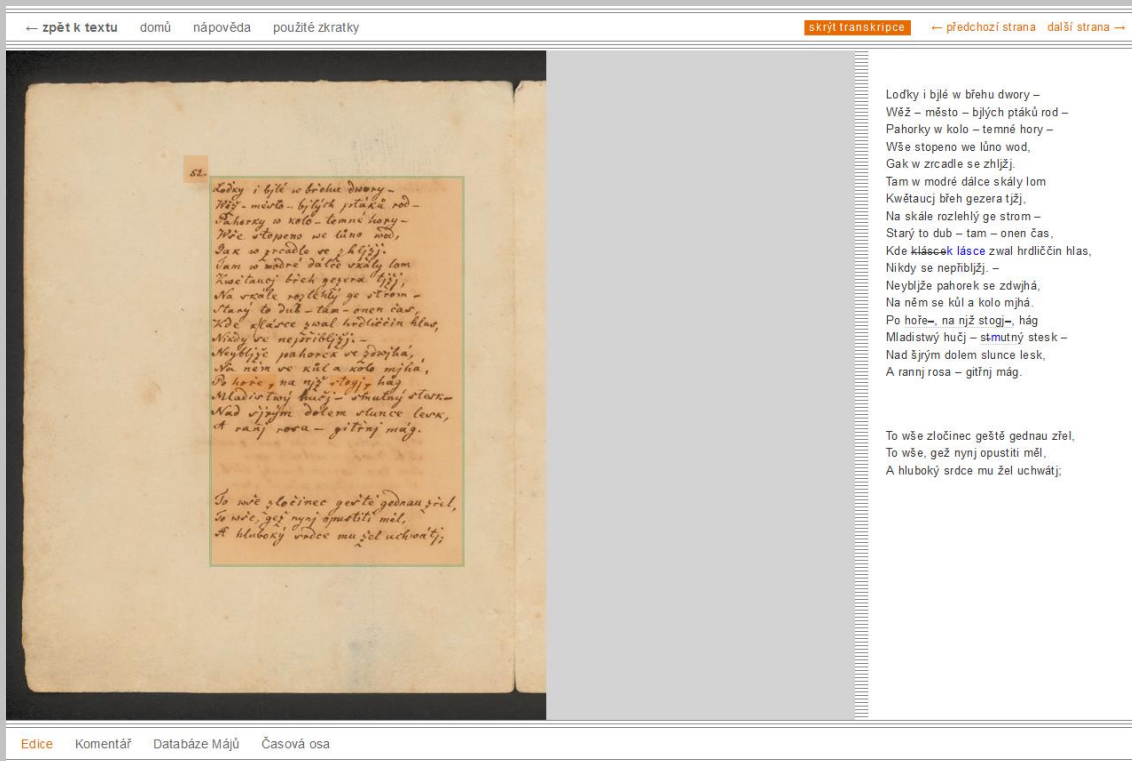
[illegible]

poezie   vývoj textů   **kompozice**   vyhledávání   časová osa

KHE, vol. 4: Karel Hynek Mácha, *Máj* (May, 2019)

M. Charypar, J. Flaišman and M. Kosák eds.

- a new critical edition of *Máj* that includes the publication of all text sources in digital format and organisation of the text in reader's format
- a unique opportunity to examine the [handwritten] *Máj* manuscript (including textological and literary research, as well as chemical research in cooperation with the University of Chemistry and Technology)

NM : Máj

Text verze

Vlastnosti verze

Editace textu verze

```
<div><p>[Náčrt Máje]</p>
<p style="padding-bottom: 2em;">1 s., LA PNP, Praha, fond Karel Hynek Mácha,
211 x 168 mm</p>

<pb n="" fasc="img_0000000011.jpg"><div><sp><head><p style="padding-
bottom: 1em;"><hi rend="bold"><notebegin text="Slovo umístěno v pravé střední
části strany, psáno větším písmem. Znak _M_ přepsán přes nečitelný vyškabany
znak." id="01"><del>[*</del><add>M</add>ág.<noteend id="01"></hi></p>
</head>

<lg><li n="1"><notebegin text="Odtud dále verše v prostředním sloupci od počátku
strany, patrně nejstarší zapsaná část _NM_" id="02">Byl pozdnj večer, prwnj
Mág.<noteend id="02"></li>
<li n="2">Wečernj mág: – byl lásky čas.</li>
<li n="3">Zdál borowy zawaněl hág: –</li>
<li n="4">Zwal klásky hrám hrdličky hlas.</li></lg>

<lg><li n="5">Hwězdy w gezeru. zřely</li>
<li n="6" style="padding-left: 10em;">zřely.</li></lg>

<lg><li n="7"><del>A</del> hodina, kdy</li>
<notebegin text="Řádky 8–10 spojeny pravou složenou závorkou } odkazující k
řádkům 11–12." id="03"><li n="8" style="padding-left: 3em;">kteřá gj krájný wěnc
wzala</li>
<li n="9">Ta w uřta, zraky, čelo gegi</li>
<li n="10">Půwábn<del>au</del><add>ý</add> žal i smutek přala.</li><noteend
id="03"></lg>

<lg><notebegin text="Řádky 11–12 zapsány v pravém sloupci přibližně na vertikální
úrovni řádků 8–10." id="04"><li n="11"><hi rend="italic">Angel padlý</hi></li>
<li n="12"><hi rend="italic">Na garo Amaranth swadlý</hi></li><noteend
id="04"></lg>

<lg><li n="13"><notebegin text="Řádky 13–19 zapsány v prostředním sloupci ve
střední části strany pod řádkem 10." id="05">Obracený mrtwými zraky<noteend
id="05"></li>
<li n="14">Byl geště w otcowskau tu řtranu.</li>
<li n="15">Kde gako djě <notebegin text="Výraz _etc._ škrtnut vodorovnou čarou."
id="06"><del>etc.</del><noteend id="06"> O krájná léta, krásný kragi.</li>
<li n="16">A slunce nad sinau kdy <del>s</del><add>h</add>orau</li>
<li n="17">Na západu kdy gasně řtalo</li>
```

Uložit změny

Tagy

verš <li n="">

<li n=""> <li n="">

speaker <speaker>

<speaker></speaker>

<speaker>chi</hi></speaker>

přepis <subst><del><add>

<subst><del><add></subst> <del></del>

<add></add>

zvýraznění <hi rend="">

<hi rend="italic"></hi>

<hi rend="bold"></hi>

<hi rend="centered"></hi>

<hi rend="underlined"></hi>

head <head>

<head></head>

<fw>

<fw type="header"></fw>

<fw><supplied></supplied></fw>

<p>

<p></p>

<p rend="centered"></p>

<p rend="right"></p>

<supplied>

<supplied></supplied>

bloky textu

<div></div>

<div></div>

<div></div>

<div></div>

<div></div>

<div></div>

<div></div>

<div></div>

<div></div>

<div></div>

<div></div>

<div></div>

<div></div>

<div></div>

<div></div>

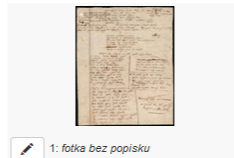
<div></div>

<div></div>

<div></div>

<div></div>

Fotky

Text verze

[Náčrt Máje]

1 s., LA PNP, Praha, fond Karel Hynek Mácha, 211 x 168 mm

Máj.

Byl pozdnj večer, prwnj Mág;
Wečernj mág: – byl lásky čas;
Zdál borowy zawaněl hág: –
Zwal klásky hrám hrdličky hlas.

Hwězdy w gezeru. zřely
zřely.

A hodina, kdy
kteřá gj krájný wěnc wzala
Ta w uřta, zraky, čelo gegi
Půwábnauy žal i smutek přala.

Angel padlý
Na garo Amaranth swadlý

Obracený mrtwými zraky
Byl geště w otcowskau tu řtranu.
Kde gako djě etc. O krájná léta, krásný kragi.
A slunce nad sinau kdy shorau
Na západu kdy gasně řtalo
Přestastn Zločincow nejřatněmu
Wejele w mrtwý zrak se smálo.

dwory bledý stjn gaky w obgetj
winul se w saumraku
tichý kijn

Dál blýsstj bledý dworů stjn
Genž k sobě gdau wzdy blíž a blíž
Gak w obgetj by nřž a nřž
Se winul
w saumraku kijn

KAREL HYNEK MÁCHA MÁJ

KHE

UCLAVCI

NM R56 R57 Z T1 RM Č1 Č2 VM KHE

Historie textu

⌘Máj.

- 1 Byl pozdnj večer; prwnj Máj;
- 2 Wečernj mág; – byl lásky čas;
- 3 Zdál borowy zawaněl hág; –
- 4 Zwal klásky hrá̃m hrdličky hlas.
- 5 Hwězdy w gezeru.   zřely
- 6   wřely.
- 7 A hodina, kdy
- 8   která gj krájný wě̃nec wzala
- 9 Ta w uřta, zraký, čelo gegi
- 10 Půwábnaũ žal i smutek pjala.
- 11 *Angel padlý*
- 12 *Na garo Amaranth swadlý*
- 13 Obracený mrtwými zraký
- 14 Byl geště w otcowskau tu řtranu,
- 15 Kde gako dťtě etc. O krájná léta, krásný kragi.
- 16 A slunce nad sinau kdy šhorau
- 17 Na západu kdy gasně řtálo
- 18 ~~Nešťastn~~Zločincowi neřařtnému
- 19 Wefele w mrtwý zrak se smálo.
- 20 *dwory bledý stjn gakby w obgetj*
- 21 *winuli se w saumraku*
- 22 *řichý kljn*
- 23 *Dál blýsstj bledý dworů stjn*
- 24 *Genž k sobě gdau wzdy bljž a bljž*
- 25 *Gak w obgetj by njž a njž*
- 26 *Se winuli*
- 27 *w saumraku kljn*

KHE (upgrade)

- since 2016, the project has been carried out in cooperation with the Monument of National Literature in Prague 'From the source towards the edition', with support from the Czech Ministry of Culture in the framework of the NAKI II competition
- development of a new editing and presentation KHE interface, implementation of the international coding standard TEI-P5, and transposition of media from DVD to a freely accessible internet application
- preparation of *Kytice / A Bouquet* by K. J. Erben and K. Toman's poetic work for publication

KHEprojekt Kytice dokumenty bibliografie vložit záznam ▾ ostatní ▾

uživatel: jfodhlásit

Editace textu verze #3531

R1 : Věštkyňě

Text verze

Vlastnosti verze

Editace textu verze

```
<pb n="17"
fasc="img_okQPEzEbzUymfsgggu202103184747053367.j
pg"/>
<p rend="right">1<subst><del>1</del><add>9</add>
</subst></p>

<head><p rend="centered"><hi
rend="underlined">Věštkyňě</hi></p></head>

<lg>
<li n="1">Když oko <subst><del><subst><del>lidjké</del>
<add>[vaše]</add></subst></del><add>lidjké</add></subst>
řizou je zaleje</li>
<li n="2" style="padding-left: 1em;"><subst><del>["]</del>
<add>Když</add></subst> sirá země <subst><del><subst>
<del><subst><del>vřelou</del><add>rudou</add></subst>
</del><add>[řidkou]</add></subst></del><add>[vřelou]</add>
</subst> <subst><del>ssaje</del><add>pije</add></subst>
krev.</li>
<li n="3"><subst><del>Tehdy je nejpiš řdce mé</del><add>Tu
je mé řdce nejpiše <add>náze</add></add></subst>
rozhrjeje</li>
<li n="4"><del>Pak uřyšite můj [také]</del> zpěv.</li>
<li n="4"><del>Pak</del> <subst><del>T[u]</del>
<add>A</add></subst> [" [pně] [zlostný] [hněv]</del></li>
<li n="4"><del><subst><del>Pak</del><add>A pak</add>
</subst></del> <del>Tu</del> <del>[" ozve</del>
<del>muj</del> <del>tidy</del></li>
<li n="4">Tu je můj <del>["</del><add>["</del> ozve</li>
<li n="5">Kdo jsem a odkud<subst><del>?</del><add></add>
</subst> nechťje je ptáti</li>
```

Tagy

verš <li n="">
<li n="">

<li n="" padding-left="">
speaker <speaker>
<speaker></speaker>
<speaker><hi></hi></speaker>
přepis <subst><del><add>
<subst><del><add></subst>
<del></del> <add></add>
zvýraznění <hi rend="">
<hi rend="italic"></hi>
<hi rend="bold"></hi>
<hi rend="centered"></hi>
<hi rend="underlined"></hi>
head <head>
<head></head>
<fw>
<fw type="header"></fw>
<fw><suppl>
</suppl></fw>
<p>
<p></p>
<p rend="centered"></p>
<p rend="right"></p>
<suppl>

Fotky

1: s. 1
2: s. 2
3: s. 3

Text verze

Věštkyňě

1 Když oko ~~lidké~~ ~~[vaše]~~ ~~lidké~~ řizou je zaleje

2 ~~["]~~ ~~Když~~ sirá země ~~vřelou~~ ~~rudou~~ ~~[řidkou]~~ ~~[vřelou]~~ ~~ssaje~~ ~~pije~~ krev.

3 Tehdy je nejpiš řdce mé Tu je mé řdce nejpiše náze

4 rozhrjeje

5 Pak uřyšite můj [také] zpěv.

6 Pak T[u] A [" [pně] [zlostný] [hněv]

7 Pak A pak Tu [" ozve muj tidy

8 Tu je můj [" ozve

9 Kdo jsem a odkud, nechťje je ptáti

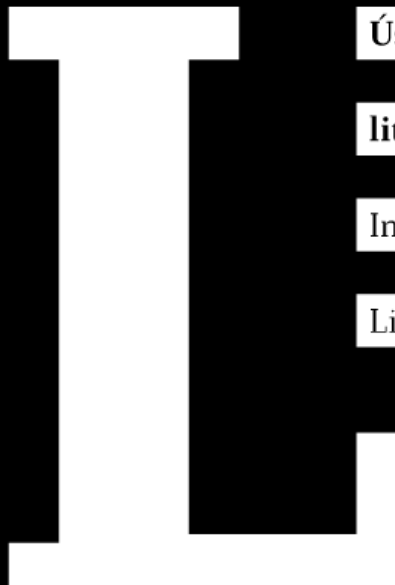
10 Dořti jeřt, dořti, že přicházím k vám:

11 Chcete-li, [vřu], ze jsem vaše máti

12 [mějte] mne za Jvou pramáti

13 Však i mateřkou o vás pěti mám

14 Lájkou mateřkou

Ústav pro českou

literaturu AV ČR, v. v. i.

Institute of Czech

Literature of the CAS

Na Florenci 1420/3, 110 00 Praha 1

Czech Republic

T +420 222 828 114

E info@ucl.cas.cz

W www.ucl.cas.cz